

GEÇMİŐTEN GÜNÜMÜZE
GİRESUN'DA DİNÎ VE KÜLTÜREL HAYAT
SEMPOZYUMU-I
(25-27 Ekim 2013)

BİLDİRİLER
I
(SALON - A/B)

EDİTÖR
MEHMET FATSA

GİRESUN İL ÖZEL İDARESİ KÜLTÜR SERİSİ-2

Nazım KURUCA*

GİRESUNLU İKİ MÜRŞİT: HAFİZ OSMAN EFENDİ (ABBASOĞLU) VE BABA KASIM (YAĞCIOĞLU)

Giriş

Din, insanlık için tarihin en eski çağlarından günümüze kadar gelen çok önemli bir sosyal olgudur. Dinî temsiller, kolektif gerçekleri ifade ederek ortaya koyan ortaklaşa temsillerdir. Ayinler de bir araya gelmiş inanç gruplarının orta yerinde doğan eylem tarzlarıdır. Bu ayinlerin amacı, söz konusu gruplara ait bazı ruh hallerinin hatırlatılması, sürdürülmesi, gelecek nesillere aktarılması ya da tazelenmesidir.¹ Din eğitimi insanlığın varoluşundan itibaren hayatın bir parçası haline gelmiştir. Zaman içinde din eğitimi sadece ferdî faaliyet olmaktan çıkmış ve kurumsal bir hüviyete bürünmüştür. Din eğitiminin bir alt disiplini olan yaygın din eğitimi ve yetişkinlerin din eğitimi, din eğitiminin en önemli konusu ve problemlerindendir. Tüm dinlerde olduğu gibi İslâm dininde de din eğitimi yaygın din eğitimi olarak başlamış ve zaman içerisinde örgün eğitim halini kazanmıştır.² Yaygın din eğitiminde ise esas olarak ailenin rolünü unutmamak gerekir. Sosyal yapının temeli olan aile, bireyin içinde yaşadığı toplumla uyum sağlamasında önemli bir görev icra etmektedir. Topluma ait değer hükümleri, hayat görüşleri, örf ve adetler öncelikle ailenin aracılığı ile kişiye intikal eder.³

Osmanlı döneminde tekke ve zaviye kurumsallığında tarikat adlandırmasıyla izah edilen dinî grup formülasyonları, tarikatların yasaklanmasıyla beraber, din anlayışlarıyla birlikte varlıklarını geleceğe taşıırken yasaklı bölgenin güvenli adacıları olarak camilerde vaaz zincirine sıkı bir şekilde tutunmuşlardır. Özellikle 1925-50 döneminde camiye entegre olan Naşibendilik, Halvetilik, Kadirilik, Rûfâîlik gibi motifler varlıklarını ve geleneklerini daha rahat bir şekilde koruyup devam ettirirken Bektaşîlik ve Mevlevîlik gibi bir cami ile birleştirilmek suretiyle gizliden devam eden bir tekkeye sahip olmayan tarikatlar, varlıklarını ve geleneklerini aynı ölçüde güçlü bir biçimde korumayı başaramamış görünmektedir.⁴ Günümüzde sıkça telaffuz edilen tasavvuf kelimesi bir nazariyeye göre de mutasavvıflar fiillerinin ve kalplerinin temizliği sebebiyle sufiye diye adlandırılmışlardır. Çünkü mutasavvıflar mânevi temizliğe önem verirler ve kalbin ahvalini ilgilendiren fiileri zâhirî fiillerden daha mühim sayarlardı. İşte bu mânevi temizlik yoluna tasavvuf, böyle bir mânevi temizliğe ulaşan kimseye de mutasavvıf veya sufi adı verilir. Sufî'ler topluluğu "sufiye" yahut "sufiyyun" başka bir tâbirle bu topluluk "mutasavvıfın" veya "mutasavvıfa" diye adlandırılmaktadır.⁵ Sufî kelimesini Hz. Muhammed'in mescidi "Suf-

* Yrd. Doç. Dr. / Nazım Kuruca, Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

1 Roberto Cipriani, **Din Sosyolojisi Tarih ve Teoriler**, Yay. Haz. Ali Coşkun, Rağbet Yay, İstanbul 2011, s.105.

2 Vahit Göktaş, "Tasavvufî Terbiye'nin Günümüz Din Eğitim-Öğretimine Sunabileceği İmkânlar", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, S.52:2, Ankara 2011, s.139.

3 Muharrem Çakmak, "Din Eğitimin ve Öğretiminde Metodolojik Bir Yaklaşım –Seyahate Dayalı Tasavvufî İrşad Metodu", **Dinbilimler Akademisi Araştırma Dergisi**, C.IX, S.4, 2009, s.131.

4 Ünver Güney, **Din Sosyolojisi**, İnsan Yay, İstanbul 2000, s.541-542.

5 İbrahim Ağâh Çubukçu, "İslâm'da Tasavvuf", **İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, TTK. Yay, C.VIII, Ankara 1961, s. 100.

fa"ya nisbet edenler vardır.⁶ Tasavvufun ıstılahları, irade, baka, tahallî⁷, tahallî⁸, tecellî, gurbet, fena, murad, himmet şeklinde tasnif edilmektedir.⁹ Tasavvuf nefsin kötü ahlâkından ve zararlı vasıflarından kurtulmak ve kalbi Allah aşkıyla doldurmak için mücadele etmektir. Bunun için zühde, hilme, sabra ve doğruluğa riayet etmek, iyi ahlâk vasıflarını kazanmağa çalışmak, nefsi riyazete tabi tutmak ve zikir gibi ibadetler yapmak lazımdır.¹⁰ Tasavvufta ihsan derecesi ise insanın Allah'ı görüyormuş gibi ibadet etmesidir; çünkü o Allah'ı görmese de Allah onu görür. Bu dereceye vasil olan insanın batını ve zahiri fiilleri birbirine uygundur.¹¹

Tasavvuf ehlinin büyüklerinden birçok zevat Tanrı yolunda hâllendikleri hâl ve kazandıkları makama göre birçok tariflerde bulunmuşlardır. "Her güzel huy ile huyulanmak ve her çirkin huydan sakınmaktır", " Tanrı'nın, seni senliğinden alıp senliğini öldürmesi ve kendine kavuşturup diriltmesidir."¹² Muhy'ad-Din İbn'ul-Arabî tasavvufun ahvâl ve makamat ve ıstılahı hakkında yazdığı Futuhat-ı Mekkiyye adlı eserinde "Tanrı ahlâkiyle tahalluk etmektir"¹³ şeklinde ifade de bulunmaktadır.

Kültür hayatımızda dinî şahsiyetlere ait birçok eser vücuda getirilmiştir. Özellikle dinî şahsiyetlerin be-densel olarak bu dünyada yaşadığı zamanı anlatan eserlerden menkıbelerin teşekkül ettiğini söylemek mümkündür.¹⁴ "Hikmeti dilediğine verir. Kime de hikmet verilmişse muhakkak ona çok hayır verilmiştir. Akıl sahiplerinden başkası ibret alıp düşünmez."¹⁵ Allah, Vücûd-ı Mutlak'tır. Bundan dolayı her türlü mazâhiri bi-zâtihî şâmindir. Hüsn ise Hak Teâlâ'nın bir vechesi olmak bakımından Hayr-ı mahz da zarûî olarak Hüsn-i Mutlak'tır.¹⁶ Tasavvuf felsefesinde sudûr ve tecelli nazariyesinden insan-ı kâmil telâkkisi doğduğu gibi, bir de onunla alâkalı olarak devir telâkkisi doğmuştur ki, tasavvufî edebiyatta pek meşhur olan devriyye'ler, işte bunun neticesidir.¹⁷ Bu çalışmamızda başta Giresun ve Tirebolu havalisinde olmak üzere çok tanınan ve velî olarak zikredilen peygamber dostlarından ikisi hakkında bilgi vereceğiz.

Hafız Abbasoğlu ve Kasım Yağcıoğlu hocalarımızın ilmî hedeflerinin günlük hayata yansımalarını ve tecellisini esasen Hz. Peygamberin hadislerinde bulunmak mümkündür. Hz. Peygamber, "Âlimler peygamberlerin varisleridir"¹⁸ buyurarak peygamberlerin görevleri olan tebliğ, ta'lim ve tezkiyenin onların varisleri olan âlimlerin de vasfı ve görevi olduğunu belirtmektedir. Hz. Peygamber'in "Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğreteninizdir"¹⁹ ifadesi, Kur'an öğretimi olmak üzere din eğitimi ve dinî ilimleri öğrenme ve öğretmenin yanı sıra dini tebliğ ve irşadın da...

Hz. Peygamber döneminde birçok kişi Kur'an'ı ezberlemiş ve "Kura" adıyla anılır olmuştur. Kurum-sallaşmanın başlaması ile medreselerin içerisinde Kur'an öğretimine devam edilmiş; hafız yetiştirmek

6 Çubukçu, **agm.**, s.99.

7 Noktasız (ha) ile hilye'den alınmıştır. Hilye, kadınların kullandıkları düzgün ve ziynet anlamlarındadır. Bu itibarla tahallî süslenmek demektir.

8 8 Noktalı (ha) ile tahallî, halvet ve inzivaya iltizam ile Tanrıya karşı gönüllü işgal edecek her şeyden çekinmektir.

9 9 Saffet Kemalüddin Yetkin, "Tasavvuf İstılahları", **İlâhiyat Fakültesi Dergisi**, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, TTK. Yay, C.1, S.IV, Ankara 1952, s.4-12.

10 Çubukçu, **agm.**, s.101.

11 Çubukçu, **agm.**, s.104.

12 Saffet Kemalüddin Yetkin, "Tasavvuf İstılahları", **İlâhiyat Fakültesi Dergisi**, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, TTK. Yay, C.1, S.IV, Ankara 1952, s.2.

13 Yetin, **agm.**, s.2.

14 Gürol Pehlivan, "Dinî Şahsiyetler Hakkında Oluşan Anlatılar", **Millî Folklor**, Yıl:21, S.83, 2009, s.91.

15 Bakara Sûresi, Ayet. 269.

16 Fuad Köprülü, **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay, Ankara 1984, s.307.

17 Köprülü, **age.**, s.322.

18 Buhârî es-Sahîh, **ilim**, s.10.

19 Buhârî, es-Sahîh, **Fezâilü'l-Kur'an**, s. 21.

amacıyla “Dar’ul Kura” ve “Dar’ul Huffaz” gibi ihtisas medreseleri kurulmuştur.²⁰

Aynı şekilde “Kitabın indirilişi âlemlerin Rabbi tarafından. Bunda hiç şüphe yoktur.”²¹ “Kur’an’ı (n manasını) düşünmüyorlar mı? Yoksa kalplerinin üstünde kilitler mi var?”²² Ayetlerindeki ilmî sırrı ilim anlayışlarına kaynak edindikleri görülür. Hafız Efendi, sadece cami ve medresede Kur’an eğitimi vermemiştir, aynı zamanda evinin bir köşesini de bu iş için tahsis etmiştir. İslâmın ilk yıllarında Sahabe evleri Kur’an öğretimi ve din eğitiminin yapıldığı yerlerdendir. İslâm’ın henüz özgürce anlatılıp yaşanamadığı günlerde Müslümanlar gizlice toplandıkları bazı sahabe evlerinde Kur’an’ı ve dinin esaslarını öğreniyorlardı. Hz. Peygamber ve ashabın muallimleri, sık aralıklarla bu evlere gelerek onlarla sohbet ediyor, birlikte nazma kılıyor, Kur’an okuyor ve yeni Müslüman olanlara dinî ders ve bilgiler veriyorlardı. Bu evler arasında Mekke’de “Daru’l-Erkam” diye meşhur Erkam’ın evi, Hz. Ebu Bekr’in evi ve Benu Zafir’in evini sayabiliriz.²³

Kasım Hoca, İslâm dünyasında yaşanan ilim ve fikir adamı yoksulluğunun farkında olarak aynı zamanda talebelerine Kur’an ilmi ile birlikte felsefe, sosyoloji, ahlâk gibi ilimleri de tedris ettirmeyi gaye edinmiştir. Bu düşüncenin temel kaynağı olarak da “Allah’ın indirdiği Kitapta olan bir şeyi gizleyip, onu az bir para karşılığında satanlar var ya, işte onların yedikleri karınlarında ancak ateştir. Kıyamet gününde Allah, onlarla konuşmaz, onları temize de çıkarmaz. Ve onlar için acıklı bir azab vardır”²⁴ ayeti ilham kaynağı olmalıdır. Yine “Onlardan bir bölümü de vardır ki; onlar, siz onu kitaptan sanasınız diye, kitapta olmadığı halde, dillerini kitaba doğru eğip bükerek. Allah katından olmadığı halde “Bu Allah katındandır” derler. Bilip dururken Allah’a karşı yalan söylerler.”²⁵ Ayetini talebelerinin gönlüne nakşetmenin heyecanını yaşar.

Kasım Efendi’nin günümüzde de devam eden Kur’an tedrisat ve kendisine seçtiği yol olan Halveti adabı uygulamasının Anadolu’da oldukça eski tarihlerden süzülerek günümüze kadar ulaştığı bilinmektedir. Halvetîlik, Seyid Yahya Şirvanî’den ilim ve feyz alarak Anadolu’ya dönen ve irşadla görevlendirilen halifeleri vasıtasıyla yaygınlaşmıştır. Muhammed Bahaeddin Erzincanî, Dede Ömer Rüşenî, Habib Karamanî gibi önde gelen Halvetî temsilcileri, Seyid Yahya Şirvanî’den ilim-irfan öğrenmek ver tasavvuf eğitimi almak için Anadolu’dan Şirvan’a gitmişler; daha sonra hilafetle tekrar Anadolu’ya dönmüşlerdir.²⁶

İstanbul’da perşembe pazarı semtinde bulunan Bereketzâde Dergâhında her ramazan ayında oruç tutsun veya tutmasın her iftar öncesi ve iftar vaktinde yüzlerce insana yemek verilmektedir. Burada insan unsurunun faaliyetlerin merkezine çekildiği görülmektedir. Temel kaygı olarak ise insan unsurunun ulvî değerlerinden soyutlanmaması gerçeğidir.

Hafız Osman Efendi (Abbasoğlu)

Giresun ve havalisinde birçok ilim erbabı ve âlim yetiştirdiğini ve bunların ahali üzerinde ciddi tasarruflarının olduğunu bilmekteyiz. Giresun ve çevresindeki bu âlimler yaptıkları hizmetler sayesinde yöre insanının gönül dünyasında bir nevi taht kurmuş kimselerdir. Aynı şekilde Tirebolu ve havalisinde yöre insanının dinî ve ilmî terbiyeleri üzerinde hizmetleri olan ilim adamlarının varlığı da bilinmektedir. Bu ilim adamlarından olan ve talebelik çalışmalarının büyük bir kısmını Mısır’da yapan Hafız Osman Abbasoğlu hakkında yapılan araştırmalar oldukça sınırlıdır.

20 Nebi Bozkurt, “Dar’ül Kura”, TDVİA, C.VIII, İstanbul 1993, s.943.

21 Secde Sûresi, Ayet.2.

22 Muhammed Sûresi, Ayet.24

23 Çakmak, agm., s.139; Süleyman Akyürek, “Kur’an Kursu Öğreticisinin Mesleki Yeterlilikleri”, EÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 18, Kayseri 2005, s.176.

24 Bakara Sûresi, Ayet.174

25 Âli İmran Sûresi, Ayet.78.

26 Çakmak, agm., s.141

"Tirebolu eşrafından olan ve 1891 yılında dünyaya gelen Hafız Osman Abbasoğlu'nun babası Hacı Mehmet Efendi annesi ise Rahime Hanımdır. Şaziye Abbasoğlu ile evli olan Hafız Efendinin hanımından sırasıyla Rahime d. 1925, Enise d.1927, Şükrü d.1930, Hilmi d.1932, Asiye d.1934 ve Nurettin d.1942 olmak üzere altı çocuğu dünyaya gelmiştir. Hafız Efendi, ilk mektebe Tirebolu'daki Rüştîye mektebinde başlamıştır. Yine aynı şekilde ilk hafızlık derslerine de Tirebolu'da başlamıştır. Hafız efendi'nin gençlik yılları ve eğitim hayatının belli bir kısmı Tirebolu'da geçmiştir." (K.K.1)

"Hafız Efendi ilmi faaliyetlerini sürdürmek için daha iyi imkânlarla sahip olan büyük şehre gitmenin hesaplarını da yapmakta idi. Bu sıralarda akrabalarından olan Yunus Abbasoğlu denizcilik işleriyle uğraşırken, Hafız Efendi onun yanında birkaç kere İstanbul'a gidip gelmiştir. Hafız Efendinin İstanbul ve gurbet hayatı bu gidiş gelişlerin ardından başlamıştır. Hafız Efendinin ağabeyi Şükrü 1912 yılındaki Balkan Harbi sırasında şehit olmuştur ve ağabeyinin hatırasına olmak üzere ilk oğluna ağabeyinin adını vermiştir. Yunus Abbasoğlu'da Ruslarla yapılan I. Dünya Savaşı sırasında yani 1917-1918 savaşlarında ayağının birini kaybetmiştir."(K.K.1)

"Daha sonra 1915 yılında yine Yunus Efendinin yardımlarıyla Mısır'a giden Hafız Efendi burada yaklaşık 9,5 sene burada kalmış ve yüksek tahsilini burada tamamlamıştır. Mısır'daki El Hezer uzun yıllar İslâm dünyasına önemli ilim adamları kazandırmıştır. Özellikle Arapça eğitimini tamamlamak isteyen ilim ve irfan adamları çalışmalarını El Hezer'de sürdürmüşlerdir. Hafız Efendi, El Hezer'de sürdürdüğü yüksek tahsili sırasında aynı zamanda İslâm sanatları ile de meşgul olmaya başlamıştır. El Hezer Üniversitesinde eğitimini sürdürürken günlük iâşe ihtiyacını da yapıp sattığı hatlar sayesinde kazanmaya başlamıştır. Hafız Efendi'nin hat konusunda oldukça ileri seviyede bilgisi ve yeteneği olduğu ifade edilmektedir. İslami sanatlara karşı oldukça ilgi duyan Hafız Efendi, nerede ise bütün İslam sanatlardan birçoğunu da öğrenmiştir." (K.K.1)

"Mısır'dan İstanbul'a döndükten sonra burada sanatını icra edeceği bir atölye tutmuş ve çalışmalara başlamıştır. Bayezit civarında olduğu ifade edilen bu atölyesinde hizmetlerini sürdürmeye devam etmiştir. Babası Mehmet Abbasoğlu, yani babası Hafız Efendiye bir mektup yazarak kendisine "İstanbul'a daha sonra gene gidersin önce memlekete gel " diye bir mektup yazmıştır. Bu hadise kuvvetle muhtemel 1923-1924 yıllarına tesadüf etmektedir. Babasının bu isteğinin altında ise Hafız Efendi'nin memlekette kalması yatıyor olmalıdır. Hafız Efendi, Tirebolu'ya geldiğinde onu biraz da emri vaki ile Şaziye Hanım ile evlendirmişlerdir. Bu evlilikten sonra Hafız Efendi artık kendisine İstanbul'da bir gelecek yok diyerek, buradaki tezgâhlarını alıp Tirebolu'ya getirmiştir. Tirebolu'da birkaç kere yer değiştirdiği dükkânı Kozbaşı denilen yerde kurulmuştur. Hafız Efendi aynı zamanda varak şeklindeki eserleri cilt haline getirmekte ve onu bir mücellit ustalığında yapmakta idi. O yıllarda bu işlere yapan kimselere ciltland adının verildiği ifade edilmektedir." (K.K.1) Hafız Efendi, kaleme aldığı eserlerini kendisi ciltlemekte ve onu kendi hat sanatı ile de süslemektedir.

Hafız Efendi'nin Tirebolu'daki Ustalık Günleri

Hafız Efendi, Tirebolu'ya geldikten sonra yöre insanı üzerinde büyük etki bırakacak olan hizmetlere imza atmıştır. İlmî faaliyetlerinin yanında mimarî alanındaki becerilerini de burada sergileme fırsatı bulmuştur. "Tirebolu ilçesinin merkezinde bulunan Çarşı Camii'nin bütün iç ve dış yazılarını Hafız Efendi kendi yazmıştır. Caminin içine ve dışına kurduğu inşaat tezgâh ile bu caminin sanatsal özelliklerini kendi ustalık eseri olarak yazmıştır. Bunun yanında Tirebolu'daki mezarlıklardaki bütün mezar taşlarını Hafız Efendi'nin yazdığı ifade edilmektedir. O yıllarda okuma yazma bilenlerin az olmasından dolayı şahısların imza yerine yaptırdıkları mühür kullanılmaktadır. Hafız Efendi aynı yazmakta mühür kazıma işi de yapmaktadır. Hafız Efendi'nin bazı günlerde 10-15 civarında mühür kazıdığı olmuştur. Yine Tirebolu'daki esnaf tabelaların Hafız Efendi yazarak onların bir sanat değeri kazanmasının da sağlanmış."(K.K.1) Tirebolu'daki yazıların nerede ise tamamına yakınının Hafız Efendi'nin elinde çıktığını söylemek gerekir.

Hafız Efendi'nin İmamlık Yılları

İlmî faaliyetlerini Mısır'da tamamlayarak önce İstanbul'a sonra da memleketi olan Tirebolu'ya gelen Hafız Efendi, en büyük hizmetini burada icra etmiştir. Hafız Efendi Tirebolu merkezindeki Cıntaş Camii'nde yaklaşık 30 sene imamlık yapmıştır. İmamlık yaptığı bu yıllar arasında camide ve cami dışında birçok talebe yetiştirmiş ve yöre insanının dinî terbiyesi üzerinde etkili olmuştur. İmamlık mesleğini bir memur anlayışı ile değil ilmin hizmet alanı olarak görmüştür.

Bu arada Kur'an kurslarında sayısını tespit edemediğimi kadar birçok hafız yetiştirmiştir. Ömrü hayatını Kur'an ilmine vakf ettiği için onun hayatının merkezinde başka bir şey yer bulamamıştır. Kur'an okuma faaliyetlerini hem kendi evinde hem de Cıntaş Camii'nin içinde bulunan kurs odasında sürdürmüştür.

"Mısır'da kaldığı yıllarda Arapçasını oldukça geliştirmiş ve Kur'an'ı Arap aksaniye okuduğu için de cemaati ve yöre ahalisi tarafından çok ilgi görmüştür. Kur'an okurken her Sureyi farklı bir kıraat ve ses tonuyla icra etmesi onu diğer meslektaşlarından ayırmakta idi. Yıllarca süren Kur'an kursu hocalığı sayesinde çevresinde önemli bir ilim halkası meydana gelmiştir. 72 yaşında imamlıktan emekli olana kadar resmî olarak sürdürdüğü Kur'an öğretme faaliyetlerini daha sonraki yıllarda da gönüllü olarak sürdürmüştür. Hafız Efendi için bu emeklilik sadece resmi emeklilik olarak kaldı. Ömrünün sonuna kadar çevresinde Kuran bülbülleri yetiştirmeye devam etti. İslâm Hukuku konusunda yüksek bir mertebeye sahip idi. Çevresinde yaşanan hukukî anlaşmazlıkların çözümünde Hafız Efendi'nin büyük katkısı olmuştur. Onun sözüne itibar ediliyor olması onun toplum üzerindeki tasarrufunu da göstermektedir." (K.K.2)

"Özellikle çocuklara karşı gösterdiği münif davranışı, günümüzde Tirebol ahalisi tarafından hâlâ büyük bir zevkle anlatılmaktadır. Çocukların eğitime gösterdiği titizlik eğitimciler tarafından örnek alınması gereken bir davranış olarak ifade edilmektedir. İmamlık yıllarında camide ve uğrak yeri olarak kullandığı dükkânında çocukların hiç eksik olmadığı da ifade edilmektedir. Köy çocukları Hafız Efendi'nin köylerine gelişini büyük bir sevinç ile karşıladılar." (K.K.2)

"Kur'an öğretimine dair özellikle yaz aylarında Tirebolu'nun yüksek köylerinde hatta yayla köylerinde dahi devam ettiği ifade edilmektedir. Ziyaretine gittiği yörelerdeki fakir aile çocuklarını kış aylarında Tirebolu'daki evine getirip onlara burada Kur'an dersleri verdiği ifade edilmektedir. Bu çocukların yetişmesinde büyük emeği olan Hafız Efendi'nin aynı zamanda bu çocukların her türlü ihtiyacını da karşılayarak bir nevi vakıf hizmeti de verdiği bilinmektedir. Evinde ve camideki vazifesi sırasında yetiştirdiği hafızlarının sayısının oldukça fazla olduğu yöre insanı tarafından ifade edilmektedir." (K.K.3)

Bu bilgiler ışığında Hafız Efendi'nin bir ilim-irfan adamında olması gereken bütün özellikleri taşıdığını söylemek gerekir. Kendi iâşesini sanat faaliyetleri sayesinde kazanırken aynı zamanda çevresindeki ihtiyaç sahiplerinin de ihtiyaçlarını karşılamak için gayret içinde olduğunu görmekteyiz.

Hafız Efendi, 2 Kasım 1969 tarihinde Tirebolu'da vefat etmiş kabri Kurucakale Mezarlığı'na defnedilmiştir. Yaklaşık elli yıl boyunca İslâmî ilimler üzerine hizmet veren Hafız Efendi'nin vücuda getirdiği eserlerin çoğu günümüzde de kullanılmaktadır.

Baba Kasım (Yağcıoğlu)

Günümüzde ülkemizde Kur'an aşığı denildiğinde ilk akla gelen isimlerden olan Baba Kasım'ın hayatına dair bilinmesi ve ondan örnek alınması gereken birçok hadise bulunmaktadır. Bu çalışmada Kasım Baba'nın Türk ilim ve fikir hayatında bıraktığı izleri öncelikle kendi ağzından ve onu yakından tanıyanların anlatımlarından kalem alacağız.

Kasım Yağcıoğlu, Alucra eşrafından olan Yağcıoğlu ailesinin bir ferdi olarak 1936 yılında dünyaya gelmiştir. Kasım Yağcıoğlu'nun büyükbabası Halil İbrahim Efendi, büyükannesi Havva Hanım, babası Mehmet Efendi, annesi Firdevs Hanımdır. Kasım Baba'nın ailesinin Alucra'ya çok eski tarihlerde geldiği ifade edilmektedir.

Kasım Baba, eşi Mahmure Hanım ile 25 yaşında iken izdivaç etmiş hanımefendi hocamızın hayatında özel bir yere sahiptir. Hocamızın iki çocuğu daha bir yaşında iken vefat etmiş Numan ile Temel Mahmut olup, hayatta Mediha, Züleyha ve Mustafa adında üç çocuğu bulunmaktadır.

Kasım Baba, ilk eğitimini babası Mehmet Efendi'den almıştır. Babasından aldığı temel eğitimin ardından ilim tahsili için Alucra'dan hicret etmiştir. Alucra'dan ilk olarak ilim tahsili için Samsun'a giden hocamız burada hafızlık için Selman Hafız Efendi'den dersler almaya başlamıştır. Samsun'da devam ettirdiği hafızlık eğitiminin ardından oradan da ayrılarak İstanbul'a gitmiştir. 1950 yılından sonra İstanbul'daki eğitiminde Serezli İsmail Efendi'den tâlim dersi ile Serezli Yusuf Ziya Efendi'den Kur'an dersleri almıştır.

Kasım Hocamızın eğitim hayatında çok önemli bir yere sahip olan bir kişi de Fatih Camii imamı Ömer Efendi olmuştur. Ömer Efendi, Kastamonu'ya sıla-yı rahim sırasında geçirdiği bir kaza neticesinde vefat etmiştir. Daha sonra İstanbul'daki Yeni Cami imamı Nuri Efendi'den derslerine devam eden Kasım Hocamız aynı zamanda Abdülhalim Akgül ve Hüsrev Efendilerden Avamil dersleri almıştır. Daha sonra Edirne'de hem imamlık yapıp hem de Edirne Müftüsü ? Efendiden dersler almaya devam etmiştir. Edirne'deki bu eğitiminin devamında askerlik vazifesi için Isparta'ya giden hocamız 1955-1956 yıllarında askerlik hizmetini yapmıştır.

Bu askerlik hizmeti sırasında Isparta'da Sait Nursi ile de tanışmıştır. Askerlik sonrası memleketi Alucra'ya geri dönmüştür. Bir manevî işaretle Boyluca köyüne gelen hocamız uzun yıllar hizmet edeceği türbenin yerini keşfetmiştir. Baba Kasım Zun/Boyuluca köyündeki Mahmut Çağırğan Hazretlerinin türbesinin bulunması için kendisine verilen görevi yerine getirmiş ve türbenin yerini uzun araştırmalar neticesinde tespit etmiştir. Türbenin içinde olduğu mezarlık o yıllarda çok bakımsız olup, buranın tamir ve düzenleme işiyle de bizzat kendisi uğraşmıştır. Ali Baba Kalesi (Mağra) nam-ı diğer Şehitlikte yedi sene kalmıştır.

Hocamızın ifadesiyle her türlü musibet ve kötülükten korunmanın yolu: *"Sabah namazını camide kıl, tespih çekip sonra besmele çek ve vazifelerini yap rızkını dile Allah'tan. Besmele ile Ayet-el Kürsî'yi oku. İyiliği ve kötülüğü muhafaza eden sensin..."* (K.K.3)

1959 yılı Ekim ayında, rüyada gördüğüm bir işaret üzerine, memleketim olan Alucra kazasına, oradan da Boyluca/Zun köyüne gittim. Köy halkı tarafından hüsn-ü kabul gördüm. Halk tarafından sevildiğimi anladım. Köylüler bana: *"Burada kalıp çocuklarımıza Kur'an okutacak ve imamlığımızı yapacaksın"* dediler. Ben de kendileri ile bin lira yıllık ücretle anlaşıp, 1966 yılına kadar tam yedi sene burada vazifeye devam ettim. Bu köylülerle yaptığım zahiri bir anlaşma idi. Ben aslında, mana âleminde gördüğüm zatı arıyordum. Daha sonraları bu zatın aynı köyde medfun bulunan Seyyid Mahmud Çağırğan Veli (k.s.) Hazretleri olduğunu anladım." (K.K.3)

"Köye vardığımda, okul denilebilecek bir bina yoktu. Cami harap, dergâh perişan, Çağırğan Hazretleri'ni türbesinin de içinde bulunduğu kabristan köyün sığır ve davarların yaylağı durumunda idi. İşe, köye hemen yeni ve modern bir ilkokul kazandırmak üzere, okul yeri için uygun görülen yerden istimlâk ile başlandı. Köy kısa zamanda modern bir okula kavuşturuldu. Daha sonra caminin tamiri, dergâhını tanzimi ve bir misafirhane yapımı, derken sıra kabristanın ayakaltında kurtarılmasına ve büyük ve Seyyid Mahmud Çağırğan Veli (ks.) Hazretlerinin kabrinin yerini tespit edilmesine geldi. Köy halkı, samimiye-timize inandığı için gereken yardımı esirgemiyorlardı. Mezarlığın etrafı da şanına yakışır şekilde duvarla çevrilip hayvan otlığı olmaktan kurtarıldı. Sıra, Çağırğan Hazretlinin türbesinin yerini tespitine gelmişti. İşin en heyecanlı safhası da bu sırada sergilendi. Rabbime sonsuz ham-dü senalar olsun ki, bu hususta bil- hassa beni mahcup olmaktan korudu. Hazretin de himmetiyle ve bazı kimselerin gözleri önünde Çağırğan Hazretlerinin yattığı yer keşf ve tespit edildi." (K.K.3)

"Bu noktada olup biten bazı şeyler var ki, onları anlatmam mümkün değil. Hazretin kabrini tespitten sonra kendisi manen türbe yapılmasını istemedi bunun üzerine kendilerine eğer sizin üzerini bir türbe yapmaz isem gözün arkada kalır diye izin istedim. Hazrete türbenin yapılmamasının sebebi sorulduğunda; sağında ve solunda gömülü başka mevtalar bulunduğu için istemediğini belirtti. Bende, o mevtaları başka yere nakletmek şartıyla anlaştık. Köy halkı ile birlikte kazılar yapılarak, Hazretin kabri düzenlendi.

Burası zarif bir türbe binası ortaya çıktı. Türbe kapısının dört bir yanını çevreleyen tek bir taştır. Bu taşın kabristan dışında tespit edilmesi, kabristana kadar nakli ile kapı yerine kadar getirilişi ve yerine kırılmadan kesilerek yerleştirilmesi, hazretin nice kerametlerinin meydana geldiği bir safhadır. Bu safhayı da daha fazla açamayacağım. Ancak türbe kapısının hemen önünde, ilk günü gibi yatmakta olan başka velilerin de bulunduğunu bilhassa belirtmek isterim. Çağırğan Hazretlerinin, bölge halkınca öteden beri çok sevilip sayılmasından olacak ki, Erzincan, Gümüşhane, Giresun illerinin çevrelediği coğrafi bölge içerisinde 6 yerde daha Çağırğan Veli adına türbe veya makam bulunduğu bilinmektedir.” (K.K.3)

“Yalnız, bu işaretlerden canlı bir hatıramla sözlerime nihayet vereyim. Bu hatıram beni bir ömür duygulandırmaya yetmiştir. Perşembe günleri, köy camiinde sohbet ve zikir yapıldı. Her taraftan ve her meşrepten insanlar gelir, sohbet ve zikre iştirak ederler, gelenlere yemek ve çay ikramında bulunulurdu. Bu saltanat böylece devam etmekte iken, yine bir Perşembe günü misafirler uzaktan yakından gelmeye başlamışlardı ki, bizim hatun: “Hafız Efendi! (bizim hanımın genellikle bana hitap ettiği tarzı bu ifadedir.) Evde çay, şeker ve ikram edilebilecek bir şey yoktur.” dedi. Benim cebimde ise ancak 15 kuruş para vardı. Bu para ile bir şey yapmak mümkün değildi. Hâlbuki bana o an için beş lira para lazımdı. Duruma çok üzülüm. Teselli için Hazretin dergâhına gittim. Bu bir şaşkınlık olabilir, bir naz, bir niyaz da olabilir. Değerlendirmeyi okuyanların irfanına bırakıyorum. Dergâh makamında şöyle niyazda bulundum: “Efendim! Ben İstanbul’da tahsilimi yaptım. Fahri vaizlik ve imamlıklarda bulundum. Şu anda senin dergâhında, önce Allah’ıma kul, sonra O’nun Sevgili Habîb’ine ümmet olmaktan başka maksadım yok. Senin veli olduğundan da şüphe etmiyorum. Kapında bir hizmetçin olarak halimi sana arz ediyorum. Lütuf ve keremine güveniyorum. Bu misafirlerin önünde beni mahcup edersen yarın bir yorganım var, onu da alır giderim” dedim. Selamlaşıp ayrıldıktan sonra eve geldim ki, herkes neşe içinde. Sebebini sorduğumda: Tanımadıkları bir zatın birçok yiyecek getirdiğini söylediler. O zatın bir şey söyleyip söylemediğini sorduğumda: “Hoca Efendi’ye söyleyin. Ufak tefek şeyler için yorganını alıp gitmesin” demiş.” (K.K.3)

Köyde ilk çocuğu olan Numan’ın vefatı üzerine hocamızı eşinden ayırmak istemişler. Hocamız da eşine “altı ay içinde buradan İstanbul’a gideceğiz ve buranın orta yerindeki camide imam olacağım ve bütün emsallerimden zengin olacağım” diyerek eşini ikna etmiştir. Hocamız, “**Hak tecelli eyleyince her işi asar eder, Hak eder esbabını bir lafzada ihsan eder**” sözlerinin yazılı olduğu kitabeyi bulduğum odanın duvarında yıllarca asılı tutmuştur. Gün geldi İstanbul gidiş vakti geldi ve eşyalarımızı topladık. Topladığımız dünyalık eşyamız bir atın yükü kadar olacak bir eşya idi. Eşyamızın içinde tabak, çatal, kaşık, tencere, yatak, yorgan gibi eşyalar yani günlük ihtiyacımızı karşılayabileceğimiz şeyler vardı. Hocamıza göre; “Sen Kur’an’a hizmet edersen işlerin rast gider. Sen Allah’ın verdiği görevleri yerine getirirsen O sana her istediğini verir.” (K.K.3)

“Bir gün bizlere Medine yolu göründü. Bu hadise ile hacca gideceğimi düşünmüştüm. Hâlbuki Medine büyük şehir manasında idi ve bize İstanbul yolu böylece göründü. İstanbul’da Arap Camii’nde imamlık ve Kur’an kursu hocalığı yaptım. Sonra yine Emin Camii’nde imamlık ve Kur’an kursu hocalığı yaptım. Oradan tekrar Arap Camii’ne geldim ve imamlık yanında Kur’an kursu hocalığı yapmaya devam ettim.” (K.K.3)

Baba Kasım’ın Bereketzâde Günleri

Karaköy, Hırdavatçılar Çarşısında bulunan Bereketzade Camii Emetullah Valide Sultan Vakfından Bereketzade Medresesi Dar-ul Hadis olarak inşa edilen yerdedir. Banisi Fatih Sultan Mehmet devrinde, Bereketzade Mehmet Efendi tarafından Miladi 1705/H. 1117 senesinde inşa edilmiştir.

Medreseye ait olan odalar, Dar-ul Hadis’in evresinde bulunan esnaf Kur’an-ı Kerim ve Dini Bilgiler öğrenmek için bir araya gelerek odalar halinde olan bu binayı kiralamışlar. Medrese kısmen camiye çevrilmiş, odalar da Kur’an-ı Kerim ve Dini Bilgiler öğrenmek için kurs haline getirmişler. Medrese ve Cami bölümü 1977 ve 1984 yılları arasında önemli bir yenileme geçirmiş. Cami 100 m², avlu ile birlikte 250 m² üzerindedir. Bir İmam-Hatibin görev yaptığı caminin lojmanı yoktur. Tuvaleti ve abdest alma yeri mevcuttur.

"1977 yılında Bereketzâde'ye geldim, buraya geldiğimde bu medrese harabe ve yıkıntı halinde idi. Bu harabe yerde çeşitli milletlerden kimseler kiracı olarak ikamet etmekte idi. Buranın tamir ve bakım işleri 1980 yılına kadar sürdü. 1980 yılında beş talebe ile işe başladım. Seneler birbirini kovaladı ve talebelerimin sayısı 1100 kadar oldu. Bu talebelerimin arasında birçok fakülte ve üniversite talebesi de bulunmaktadır. Ülkemizin 81 vilayetinin tamamında talebemiz bulunmaktadır. Talebelerim arasında bölgecilik, kavmiyetçilik ya da hemşericilik yapılmasına izin vermedim kendim de yapmadım. Hakkârî'den Edirne'ye kadar ülkemizin her toprağından talebemiz bulunmaktadır."Yeter ki insan olsun, bunlardan hiçbir şey, karşılık beklemedim, beklemeyeceğim de. Talebelerim içinde çok sağlamı da çıktı çürük olanlar da çıktı. Şahsen bütün talebelerimi kendi evladım gibi görüyorum ve hepsinden memnunum."(K.K.3)

Öğrencilere Burs Faaliyetleri

"Bereketzade'de yaklaşık 25 sene evvel senin de içinde bulunduğun öğrencilerimiz okunmuş gazete kâğıdı toplamaya başlamışlardı. Bu toplanan gazete kâğıtları satılıp bir gelir temin edilerek üniversitelerde okuyan öğrencilere karşılıksız burs olarak veriliyordu. Özellikle gurbete gelmiş ve sıkıntı içinde eğitimini sürdüren bu gençlere yardım yapmayı kendimize vazife saymıştık. İlk burs faaliyetimiz 35 öğrenci ile başlamıştı. Bizler öğrencilerimizden bizlere bağlılık değil ülkelerine, milletine bağlılık bekliyorduk. Aramızdaki hukukumuz da sadece burs alış verışı ile sınırlı idi." (K.K.3)

Zaman içinde burs verdiğimiz öğrencilerimin sayısı arttı ve aynı zamanda bizim vasıtamızla burs vermek isteyen dostlarımızın da sayısı arttı. Vakfımızdan burs alıp iş hayatına atılan gençlerimiz de bu burs faaliyetlerine katkı sağlamaya başladılar, onlar geriden gelen gençlere sahip çıkmayı kendilerine bir zafife saydılar. Vakıfların aslî vazifelerinden biri olan eğitim öğretim faaliyetlerine katkı yapması bu şekilde kısa zamanda kendini gösterdi. Vakıflar bizim medeniyetimizin merkezinde yer almaktadır. Hatta bizim medeniyetimizi bir "**vakıf medeniyeti**" dahi denilebilir.

"Burs verilen gençler zaman içinde kendi aralarında da kaynaşarak kültürel faaliyetleri de icra etmeye başladılar. 2012-2013 eğitim yılı sonuna kadar 24.000 öğrenciye burs vermişiz. Allah nasip ederse 2013-2014 eğitim yılında da burslarımız devam edecek. Dünyada kaldığım müddetçe burs faaliyetlerimiz devam edecek." (K.K.3)

Kasım Hoca ve Spor

Hocamız gençlik yıllarında her genç gibi spor ile de meşgul olmuştur. Özellikle hocamızın köy hayatında güreş sporundaki başarısı dikkat çekicidir. Hocamız Yaşar Doğu'nun talebesi olduğu yıllarda Türkiye şampiyonu olmuştur. Hocamız güreş sporunu 18-22 yaşları arasında yapmıştır. Medresedeki hocası Yusuf Ziya Efendi'den işittiği azar üzerine spor hayatına son vermek zorunda kalmıştır.²⁷ Hocası ona "bir tercih yapacaksın ya spor ile uğraşacaksın ya da talebeliğe devam edeceksin. İkisini birarada sürdürmen mümkün değil" şeklindeki sözü üzerine aktif spor hayatını sonlandırmıştır.

Baba Kasım, günümüzde gençlerimizin terbiye üzere spor yapmaları gerektiğini sporun hem ruhî hem de bedenî gelişmelere katkı sağlayacağını ifade eder. Gençlerin kötü alışkanlıklardan korunabilmesi için adab ve edep çerçevesi içinde bir spor dalı ile uğraşması gerektiğini ifade etmektedir.

Baba Kasım'ın Tasavvuf Hakkındaki Görüşleri

Günümüzde üzerinde çok tartışılan bir konu olan tasavvuf ve ona ait uygulamalar konusunda Baba Kasım şunları söylemektedir: "Günümüzün tasavvufu yahut da geçmişin tasavvufu diyelim; bunlar İslam dininin esas temel kaynağı olan Kur'an'ın ışığı altında hareket etmek mecburiyetindedir ve Kur'an'ın ışığı altında da hareket etmişlerdir. Kur'an'daki haram haramdır. Tasavvufçuya da haramdır, tarikatçıya da haramdır, sıradan bir vatandaşa da haramdır. Yani "Ben Allah'a inanıyorum, Peygamberin de peygamberliğini kabul ediyorum." diyen insan için haram haramdır. Allah'ın emri diyerek, Peygamber Efendimi-

27 Medrese hocası Yusuf Ziya Efendi Kasım Baba'ya "spor adabı ile bizim adabımız birbirine uymaz, burada bir tercih yapacaksın ya spor ya da bizim işimizi" demesi üzerine sporu bırakmıştır.

zin sünneti dâhilinde yapılması meşru olan, yenilmesi meşru olan şeyler de helaldir. Kur'an-ı Kerim'de Cenab-ı Hak evvela ne diyor; elinizdeki kitaba şüphesiz iman edin diyor, sonra gaybe iman edeceksiniz diyor. İman gaybe olur, gözle görülen bir şeye inandım denemez. Ondan sonra da namazı emretmiş ve kazancınızdan da infak edin diyor... Bu kadar. İleri doğru gittikçe Kur'an hiç kimseyi mecbur tutmamış illa da inanacaksın diye. Ta ki Müslümanlar cihada mezun olana kadar. Sonra hatta birbirlerine karşı, ne şekilde olursa olsun birbirlerine zarar vermeye başladıkları zamanlar oldu. Müslümanlar ilk zamanlarda cihad farz olmadığı için Mekke döneminde gözleri önünde sahabeden şehitler verdi. Çok işkence görüldüğü halde diğer sahabeler "Ya Rasulallah biz de bunlara aynısını yapalım." denildiği zaman "Cenab-ı Hak bize izin vermeden biz onlara bir şey yapamayız." diye mukabele ediyordu. Sonra cihad ayetleri geldi. Cihad ayetleri de "Müşrikler size ne yaptıysa siz de onun karşılığını verin." diye geldi. Kur'an-ı Kerim'de mevcut olanlardan bahsediyoruz."²⁸

"Allah'tan korkun takvalı olun." Takva nedir? Şüpheli haramlardan kaçınmak demektir. Yani haram olduğunun delili yok ama şüphe var işin içerisinde, ondan kaçınacaksın. Bir de Allah'ın size emrettiği ibadetleri huşu ve huzur içerisinde yapmanızı Cenab-ı Hak emrediyor. Müminun suresi ayet bir, ayet iki, ayet üç, ayet dört ne diyor; "Muhakkak müminler felahtadır. Çünkü müminler namazlarını huşu içerisinde kılarlar. Müminler haram olan sözlerden kaçınırlar." Boşuna konuşulan, laubalilik, yalana yakın, yalan, iftiraya yakın, iftira gibi. Allah (cc) bunların sohbetlerinden kaçınan diyor. Ayet dörtte de Cenab-ı Allah buyuruyor ki: "Zekâtlarınızı ehline verin." Şimdi buradan ne anlaşıldı? Bugünkü tasavvuf ehli bundan sorumlu değil mi yani? Şimdi beş vakit namaz emrolunmuş, zekât emrolunmuş, hac emrolunmuş ama daha öncesinde de kelime-i tevhid emr olunmuştur."²⁹

"Pir Şaban-ı Veli hazretleri Anadolu'da en son yetişen müşidlerdenidir ve Halvetiye'nin de Şabaniye Kolu'nun devamıdır. Halvetiye Tarikatının Şabaniye Kolu'nun kurucusu olan Şeyh Şaban-ı Veli'nin doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Muhtemelen 15. asrın sonunda veya başında Taşköprü ilçesi merkezinde dünyaya gelmiş, anne ve babasını henüz çocukluk çağında iken kaybetmiş ve yetim olarak kalmıştır. Akrabasından bir kadın kendisini evlatlığa almış, evvela Kur'an-ı Kerim öğrendikten sonra ilk mektep bulunmadığı için medreseye girmiştir. Bir müddet medresede okuduktan sonra ilmini genişletmek ve bilgilerini artırmak üzere Kastamonu'ya gelmiş ve şehrimiz ulemasından da bir müddet tahsilini yaptıktan sonra karayolu ile İstanbul'a gitmiştir."³⁰

"Pir Şaban-ı Veli Hazretleri'nin irşadı o dereceyi bulur ki, dâr-ı bekaya erinceye kadar üç yüz atmış haliye yetiştirir. Şu anda Hz. Pir Külliyesi içinde medfundur. Kabr-i şerifleri, çok müzeyyen olmakla beraber, kabrinin etrafında kendinden sonra gelen, ondan fazla azizânın kabirleri, aynı kubbe altındadır. O cami etrafında yapılan yeni çalışmalar artarak devam etmektedir. Bu çalışmaları her zaman destekledik. Bundan sonra da desteklemeye gayret edeceğiz inşallah..."³¹

"Efendim şeyhliğin üç şeklini önce bir söyleyelim: Birincisi; yaşlı insanlara, böyle sekseni aşmış insanlara da "şeyh" denilir. İkincisi "ilmen şeyh" denilir. Alim insanlara hafız insanlara – hafız dediğimiz zaman hadis ilminin hafızları vardır, 20-30 bin hadis ezberlemiştir. Onlar da şeyh diye geçinirler. Bir de "amelen şeyh" vardır. Çok ibadet eder, kimsenin işine karışmaz, kimseye karşı dilini kirlendirmez, gözünü kirlendirmez ve öyle boynu bükük bir insandır. Bunlar zaten bir başkasına da seni kurtaracağım falan diye bir şey de demezler. Gerçek müşid ise Kur'an-ı Kerim ile Peygamber ahlakıyla, sünnetiyle, bir elinde Kur'an bir elinde sünnet olan yani Peygamber Efendimizin 23 senelik ahlakı elinde, bununla beraber yürüyor. Oğlum sağa sapma, sola sapma, doğru yürü arabana iyi bak, kendine iyi bak diyor vs... Bunlar insanları ruhen de terbiye eden insanlardır. İşte diyoruz ya enbiyada mucize, peygamberlerde mucize, ehlullahta da keramet, müminlerde de feraset olur. Yani feraset müminin nazarıdır. O iyi gelişmiş olan insanların

28 "Tasavvuf Ocaklarının Durumu", **Feyz Dergisi**, 2 Ağustos 2012 tarihli söyleşi

29 "Tasavvuf Ocaklarının Durumu", **Feyz Dergisi**, 2 Ağustos 2012 tarihli söyleşi

30 "Halveti Yolunda Yolculuk", **Feyz Dergisi**, 25 Nisan 2007 tarihli söyleşi.

31 "Kastamonu Anadolu'nun Evliya Denizidir", **Feyz Dergisi**, 13 Nisan 2010 tarihli söyleşi.

gözünü, fehmini Cenab-ı Hak açmış, onlar ben müşşidim falan demiyorlar ama herşey ortada...³²

Bu konuda Kastamonu'ya çok önceleri gelen kişilerden birkaç örnek verelim. Kastamonu merkezinde Nasrullah Câmîi yakınında bulunan ve tekkelerin kapatılmasından evvel Kâdirî dergâhı olarak kullanılan Yılanlı Darüşşifası içindeki türbede medfun büyük bir zat var. Abdülkadir Geylanî hazretlerinin evlâdındandır. Kâdirî şeyhi olduğu bilinen Abdülfettâh-ı Velî'nin on üçüncü yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Bağdat'taki zulümden dolayı bin kişilik bir toplulukla Kastamonu'ya hicret ettiği bazı kaynaklarda anlatılmaktadır. Demek ki bu bölge bir cazibe merkeziydi, bir ilim merkeziydi o zaman. Bu zatların Anadolu'da İslam'ın yayılmasında büyük katkıları var.

Ali Senâî Efendi... Sırtlî Ebubekir Efendi'nin oğlu olan ve Kastamonu Semhiyye Medresesi müderrislerinden Ali Senâî Efendi de 13. asrın büyük âlim ve velilerindendir. Mühim bir müfessir olan Ali Senâî Efendi tefsir, fıkıh usûlü, hikmet, kelâm, meânî ve mantık sahalarında üstad kabul edilmiştir. Nebe sûresine kadar tamamladığı bir de tefsir yazmıştır.

Maden Dede'nin asıl adı, Ebû Sâlih El-Müncî dir. Yine evliyânın büyüklerinden Yusuf Horasanî Hazretlerinin halifelerindendir. 12. yüzyılda hayatta olduğu bilinen Ebû Sâlih, Mâverâünnehir ulemâsındandır. Mâden ilmindeki ihtisası sebebiyle Maden Dede denmiştir. Çeşitli madenler keşfettiği, bunları devletin hizmetine sunduğu ve manevî sahadaki yüksekliği sebebiyle zamanın hükümdarı Hüsâmeddin Çoban'ın da kendisine Atabey Gazi câmîinde imâmet ve irşad hizmetini verdiği bilinmektedir. Şimdi siz böyle bir zatın adına bir ilim merkezi kurmazsanız o ismi yaşatamazsınız. Ben Anadolu'da birçok dağ başında eski maden ocakları gördüm. Madenleri işlemler, yüzlerce yıllık bu eserler. Niçin kayıt altına alınmıyor. Ne yapar bu ilim adamları...

Seyyid Şeyh Mustafa Efendi 17. asır velilerinden, Resulzâde olarak da bilinen Mustafa Efendi, Aziz Mahmud Hüdâî Hazretlerinin halifelerindendir. Seyyiddir. Türbesi ve külliyesi (cami, kütüphane, tekke) Kırkçeşme mahallesindedir. Külliye'nin bazı bölümleri virane halde iken, yakın zamanlarda imar edilmiştir.

Kastamonu, Anadolu'nun evliya denizi olduğu gibi, geçmişte önemli ilim merkezlerinden biri olarak da karşımıza çıkar. Yalnız tasavvuf ve medrese ilimleri sahasında değil, fen ilimlerinde de seçkin bir yeri vardır. Özellikle kendisi de önemli bir âlim olan Candaroğlu İsmail Bey, ilme ve ulemaya hürmeti, onları himayesi ve teşviki ile döneminde şehri büyük bilginlerin ilgi odağı yapmıştır. Fethullah Şirvanî de bu vesileyle Kastamonu'yu şereflendirmiş bir âlimdir."³³

"Kelime olarak halvet; örtünme, aklanma ve bilinmeyen hazine manalarına gelir. İnsan bazen tanıyamaz ve kendini zor keşfeder. Burada bir halveti müntesibi kendini tanımasına görmesine kendindeki hazineleri keşfetmesine yardımcı olur. Bunun içinde bizim yolumuzda teslimiyet öncelikle önemlidir. Teslimiyet, bize Peygamber Efendimizin dedesi İbrahim (as.) dan gelmiştir. Bu teslimiyet öyle bir teslimiyettir ki ben sana çok güveniyorum demektir. Teslim olak, teslim olduğuna çok güvenmektir. Allah'a teslim oldum dedikten sonra bütün dünya sana düşman olsa sen hiç korkma. Onun varlığının içerisinde başka bir güçten korkma! İnsan yaratıcının yanında bir beşer ve fanidir ve öyle durması gerekir. Biz o faniliği yaşayamıyoruz. Tevhid de bir usul vardır. La maksude illallah, La mevcude illallah, La faineillallah. Sen Allah'ın varlığında fani olabildin mi bir kere? Öyle lafla değil, özüyle sözlerle fani oldun mu? Başından yağmur gibi atom bombaları yağsa yine sana bir şey olmaz, Çünkü O var. Onun gücüne ve kuvvetini her an hissediyorsun. Onun gücünün yanında dünyadaki bütün insanların gücü hiçbir şey yapamaz."³⁴

"Mevlana'ya da iftira atılıyor, Hacı Bayram Veli'ye de iftira atılıyor, Allah dostlarına, Allah'ın sevdi bütün kullarına iftira atılıyor. Hayatında ne öyle bir şey yapmıştı ne de söylemişti. Hiç ölmüş bir kimsenin arkasından iftira atılır mı yahu. O zatlar mezarlarından kalkıp ben size böyle bir şey söylemedim derse ne

32 "Tasavvuf Ocaklarının Durumu", **Feyz Dergisi**, 2 Ağustos 2012 tarihli söyleşi.

33 "Kastamonu Anadolu'nun Evliya Denizidir", **Feyz Dergisi**, 13 Nisan 2010 tarihli söyleşi.

34 "Halveti Yoluna Yolculuk" **Feyz Dergisi**, 25 Nisan 2007 tarihli söyleşi.

cevap verecekler. Ben yalın ayak başı açık garip bir kulum, yarın bir gün ben dünyadan gittikten sonra, Hoca efendi futbolu seviyordu, haydi futbol ibadetine devam edelim mi denecek yani olur mu bu. İnsan oyunu da sever, mesela buraya geçen biri geldi türkü söylemek günah mı haram mı? Niye haram olsun yahu. Türkülerin çok eski bir tarihi var. Kimi türküler, vatan sevgisini anlatır, kimi türküler, iki gencin birbirini olan sevgisini anlatır, kimileri anaya vatana olan özlemi anlatır, kimileri suda boğulan birini anlatır, yahu bizim ecdadımızın Anadolu'nun kültüründe öyle hazineler var ki insanlara ders verir nitelikte. Birçok türkü ecdadımızın o günkü çilelerini, duygularını dile getiriyor.³⁵

"Sizden önceki kavimler de bu sıkıntıları yaşamışlardır. Onlar da aynen günümüzde olduğu gibi isyanları neticesinde bir çok çeşitli belalara uğramışlardır.. Ümmeti Muhammed bugün, Allah'ın (Celle Celalühü) hududuna tecavüz etmek üzeredir ve hatta sınırı aştı bile diyebiliriz. Maişetin daralmasının nedeni işte bu işlediğimiz günahlardır. Allah (Celle Celalühü) da, insanların günahlarını temizlemek için, tövbekâr olmaları için bu sıkıntıları veriyor. Bazılarını da cezalandırmak için belalar veriyor. Şu anda dünyadaki insanların merhamet ve acıma duyguları kaybolmuş durumda. Günümüz insanında da bencillik had safhalara ulaşmış durumda. Allah açıkça 'Sizin maişetinizi daraltırım' diyor. Bu sıkıntıları başka türlü açıklamak mümkün değil. İnsanlar bunun idrakine varamazlarsa daha büyük sıkıntılar yaşayacakları da muhakkak diye söylemek gerekir.³⁶"

"Kur'an-ı Kerim'de Allah (Celle Celalühü) ne diyor; **"Kim de Benim zikrimden yüz çevirirse, artık onun için sıkıntılı bir geçim vardır ve Biz onu kıyamet günü kör olarak haşredeceğiz."** (Taha Suresi 124). Burada açıkça "maişetinizi daraltırım" diyor. Bu bir ikazdır. Hem de ciddi bir ikazdır. Bütün medya görünür sebepler üzerinde duruyor. Birçok açıklamalarda bulunuyorlar. İşte şöyle oldu da böyle oldu şeklinde. Hiç "Rabbim ne diyor" deyip bakmıyorlar. Oysa yeryüzünde Allah'ın koyduğu kurallar geçerlidir. Biz farkına varsak ta varmasak da."³⁷

"Cenabı hak **"Müsrifleri helak ettik."** (Enbiya 9) buyuruyor. Demek ki ekonomik sıkıntımızın ikinci sebebi, müsrif oluşumuzdur. Dinimizde, cimriliğin, israftan daha çok kötülenmesi, israfın cimrilikten daha az kötü olmadığını göstermez. Cimriliğin daha çok kötülenmesi, insanlardan çoğunun mal biriktirmeye meyilli olmasındandır."³⁸

"Ashabın hepsi aynı derecede âlim değillerdi. Yerine göre bir kısmı esnaf, bir kısmı da toprakla ve çeşitli işlerle uğraşırdı... Ama Peygamber Efendimizin önemli sahabeleri de vardı.. Bir defa aşere-i mübeşşere var. Kimdir aşere-i mübeşşere? Hayatta iken Hz. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) tarafından Cennet'le müjdelenen ashabın ileri gelenlerinden on kişi için kullanılan bir tabir. Resulullah'ın sahih hadisleriyle sabit olan bu ashabın Cennetlik oluşları, İslâm'ın genel prensipleri dâhilin de gayet tabi bir olaydır. Bu meşhur on sahabe şunlardır: Hz. Ebû Bekr, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Abdurrahman b. Avf, Hz. Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh, Hz. Talha b. Ubeydullah, Hz. Zübeyr b. Avvam, Hz. Sa'd b. Ebi Vakkâs, Hz. Said b. Zeyd."³⁹

"Münafıkların kendilerini koruma ve temize çıkarma çabalarında açıkça gözlenebilen bir hırs vardır. Bu hırsla her türlü haramı göze alabilir, yalan söyleyebilir, iftira atabilirler. Söz konusu durumla ilgisi olmayan, alakasız ve manasız açıklamaları arka arkaya yaparlar. Münafıklar hakkında ayet vardır. Bu surenin adı zaten Münafikun suresidir. **"Onlara: 'Gelin Allah'ın Resûlü sizin için mağfiret (bağışlanma) dilesin' denildiği zaman başlarını yana çevirdiler. Sen, onların büyüklük taslamışlar olarak yüz çevirmekte olduklarını görürsün. Senin onlar adına mağfiret dilemen ile mağfiret dilememen onlar için birdir. Allah, onlara kesin olarak mağfiret etmeyecektir. Şüphesiz Allah, fasık bir kavme hidayet vermez."** (Münafikun:5, 6)⁴⁰

35 "Halveti Yoluna Yolculuk" **Feyz Dergisi**, 25 Nisan 2007 tarihli söyleşi.

36 "Ekonomik Sıkıntıların Aile Üzerindeki Etkileri", **Feyz Dergisi**, 12 Şubat 2009 tarihli söyleşi.

37 "Ekonomik Sıkıntıların Aile Üzerindeki Etkileri", **Feyz Dergisi**, 12 Şubat 2009 tarihli söyleşi.

38 "Ekonomik Sıkıntıların Aile Üzerindeki Etkileri", **Feyz Dergisi**, 12 Şubat 2009 tarihli söyleşi.

39 "Ekonomik Sıkıntıların Aile Üzerindeki Etkileri", **Feyz Dergisi**, 12 Şubat 2009 tarihli söyleşi.

40 "Ekonomik Sıkıntıların Aile Üzerindeki Etkileri", **Feyz Dergisi**, 12 Şubat 2009 tarihli söyleşi.

"Bu millet şu anda tarihinden kopmuş bir millet... Yani biz şimdi ulema deyince yanlış anlaşılmasın, sadece camide vaaz edenleri kastetmiyorum. İlim dallarında bir fizikçi, kimyacı, matematikçi, bir coğrafyacı, bir tarihçi, Arap kurallarını iyi bilen bir âlim. Sadece almış önüne yüz elli, iki yüz tane beş yüz tane cemaat, bunlara demiyorum, yani onlar da lazım, onlar da gelsin. Ama ben mesela kendimi misal vereyim; seksen yaşına geldik diyelim. Seksen yaşına kadar bu ümmet-i Muhammed'e ne verdim, yetmiş yaşına kadar ne verdim? İlmi olan insan bir bahçıvana benzer. Bahçıvan 'ben bahçıvanım' diyor ama, bahçesinde ne domates var ne biber var ne patlıcan var ne soğan var ne salata var!.. Oğlum sen ne biçim bahçıvansın, demezler mi insana... Ee, benim ilmim var derse, peki, ilmin var da bu Ümmet-i Muhammed'e bu güne kadar ne verdin yaa, hayat merdiveninden kaç kişiye kaç merdiven atlattın!.. Bu mevzular hakkında konferanslar vermek lazım, çağırmak lazım, paneller düzenlemek lazım. Yani bir araya toplanalım da çay kahve içelim mevzusu değil... Anlattığımız dava, attığımız adım bu değil."⁴¹

"Hem müşavere, hem bir olun diyor. "ve inne hazihi ümmetikun ümmetün vahide" ümmet vahidedir, birdir. O nedenledir ki, bizler birlik olunca, yüz kişi bir araya gelecek ve birlik olacağız, o zaman müşavere olur. O zaman istişare olur. Ama yüz kişi ayrı ayrı yerlerde, ayrı ayrı düşüncelerde olursa, orada ne istişare olur ne müşavere olur. Bu istişareleri, müşavereyi bir araya getirmek için erbab-ı ilmiyeyi bir araya toplamak lazım. Birbirlerini hor görmeyecekler, anlaşıldı mı?

Yok, hatamız ve noksanımız varsa, şu odanın içerisinde konuşulacak ama dışarı çıkarken onların hepsi orada kalmış olacak. Yani hangi konularda biz ihtilafa düşeceğiz? Diyelim ki toplumun kurtuluşu için... **"Ümmetimin ihtilafında rahmet vardır."** deniliyor. Öyleyse mesela siyasilere ihtilafında da rahmet var mı? Tabii ki yok... Bütün ulemanın tartıştığı bir ilim vardır, o zaman o ilmin üzerindeki ihtilaflarda rahmet vardır. Kur'ân üzerinde, hadis üzerinde ihtilaflarda rahmet vardır. Şahsiyet, mülkiyet, siyaset üzerindeki ihtilaflarda ise cinayet vardır."⁴²

"Bugün de devleti kuranlar yine Osmanlı'da yetişmiş devlet adamlarıdır. Osmanlı'yı tekrar diriltmek diye bir şey yok. Yok, efendim yeni Osmanlıcılık deniliyor. Şahsen bana sorsalar "Osmanlı gelsin mi?" diye, ben istemem. Çünkü bu mümkün değil. Osmanlı ve sonrası demek, reddi miras yapmak gibi tutum ve davranışlar çok yanlış, bu hiç doğru da değil..."⁴³

"Kulaktan dolma bilgilerle biz ilerleyemeyiz. Size yaşadığım bir olayı anlatayım. Alucra'nın Zun köyünde Seyyid Mahmut Çağırman-ı Veli Hz.'nin türbesi var, bir de şifahanesi var. Orada bir taş var ve o taş hakkında öyle bir şeyler anlatıyorlar ki, velinin kerameti vardır. Ama bu taşın hikmeti nedir diye hep merak ederdim. Bu taş hakkında bazı olağanüstü şeyler anlatıyorlar ama yok, esas bunun bir manası olması lazım, diyordum. Sonra dedemin köyüne gittim geçen sene. Orada da aynı taşı gördüm. Arşivde çalışan ve uzman olan bizim dostumuz Yaşar Celep geldi, O'na sordum. Dedi ki: 'Hoca Efendi, ben arazi araştırmasında orada böyle uzun taşları gördüm. O taşlar takvim ve günün saatini belirlemek için dikilir ve o amaçla da kullanılır.' Doğuyu batıyı bulduğun zaman doğu tarafına döndüğünde sağ kolunu uzatacaksın güney, sol kolunu uzatacaksın kuzey. Güney ile doğunun tam ortası kible. Saat yok, takvim yok, pusula yok, bilmem ne yok..."⁴⁴

"İlim nedir? "İlim, ilim bilmektir." diyor ya, ilim bilimi öğretiyor. Sadece başımız için kaç tane doktor lazım biliyor musun? Nöroloji, kulak burun boğaz, beyin cerrahı, göz, cilt, diş vs. en az on tane doktor lazım. Bu doktorların kendi alanlarının dışında uzmanlıkları yok. Başımızdan aşağısı daha duruyor. Demek ki göz doktoru burundan anlamıyor, burun doktoru kulaktan anlamıyor, kulak doktoru ağızdan anlamıyor, beyinden anlamıyor. Bir numaralı beyin doktorusun ama gözden anlamıyorsun. Demek ki bize sadece doktor değil kendi dalında uzman insanlar lazım. Bu insanları yetiştirmek lazım ve çalışmalarımızı yaparken de hem dini sahada din eğitimi vermek, hem de sosyal alanda başarılı insanlar

41 "Birlik ve Beraberlik Prensipleri", **Feyz Dergisi**, 11 Ocak 2010 tarihli söyleşi.

42 "Birlik ve Beraberlik Prensipleri", **Feyz Dergisi**, 11 Ocak 2010 tarihli söyleşi.

43 "İslam Dünyası ve Geleceği", **Feyz Dergisi**, 4 Mart 2011 tarihli söyleşi..

44 "İslam Dünyası ve Geleceği", **Feyz Dergisi**, 4 Mart 2011 tarihli söyleşi.

yetiştirmemiz gerekiyor. Ben Kur'an kursu hocalığı yaptığım için biraz insandan anlıyorum. Bir talebe getiriyorlar bana, hocam bunu hafız yap. Bakıyorum çocuğa, bundan hafız olmaz, ne olur? Bundan esnaf olur. Babası, yok hocam yok deyip itiraz diyor. Ben de diyorum ki: "Hadi bakalım kim haklı çıkacak." Hayatım boyunca defalarca haklı çıktım. İnsanlar Kur'an kursunu bitiriyor, işsiz güçsüz ekmek derdine düşüyor. Demek ki bu işe kabiliyetli çocuklar seçilmeli, seçilenlere de iyi eğitim verilmeli ve eğitimi bitirince de hazır olması sağlanmalı. Peki diğer çocuklar dini öğrenmesinler mi? Yok, öyle bir şey demiyorum. Tabi ki öğrensinler. İlmiyal bilgilerini öğrensinler, helali haramı öğrensinler. Ama yeteneği olmayan binlerce genci toplumdan tedrici etmenin bir anlamı yok. Burada Osmanlı'dan bir örnek verecek olursam, Osmanlı Devleti insanları kabiliyetine göre ayırıyor ve insanları Ahilik teşkilatı ile meslek sahibi yapıyordu. Mesela, dergâhlar bir eğitim yuvasıydı. Haylaz olanları, başarılı olamayanları güreşçi yaparlardı. Bu, onların, insanı ne kadar çok tanıdıklarının bir göstergesidir. Allah (cc) bütün insanları kabiliyetlerine göre ayırmıştır. Herkes her şeyi ister ama olmaz, kabiliyet meselesi bu."⁴⁵

*"Müslümanların en büyük hatası -ki dünyadaki Müslümanların hepsi bu hatayı işlemiştir- hiçbir Müslüman diğer Müslüman'la muhabereleşmiyor. "Sizin köyde ne var ne yok, siz de ne yetiştirdi, elmalar nasıl, armutlar nasıl, soğanlar nasıl, patates nasıl, fasulye oldu mu? İstanbul'da ona göre adam bulayım, ona göre müşteri bulayım, sana yardımcı olayım, ben yapmayayım da sana yardımcı olayım" demiyorlar."*⁴⁶

Dünyanın bütün yerlerindeki şirketlerin sahipleri hiç görüşmeden, sizde ne var ne yok, bizde ne var ne yok, sizden ne alınır ne satılır diye haberleşmeden icraata geçmiyor. Bizim Müslümanlar ise bir mahalledeki diğer mahalledeki kardeşine sormuyor, kardeşim nasılsın iyi misin, diye. Akrabasına sormuyor, hemşerisine sormuyor, bir dostuna sormuyor. Yani bir telefon açarım da benden bir şey ister diye boş ver diyor, yan gel yat aşağı diyor. Onun için de Türkiye'de şu anda bazı holdinglerde yabancıların ortaklığı var. İhtiyaç neyse ona göre hareket ediyorlar. Adam bir ürün çıkartıyor, pazarı bütün dünya. Yani bütün dünyaya mal satıyor. Bir cep telefonu, bir ailede neredeyse on tane var. İhtiyaç olsun ama sen neden yapmıyorsun, neden bir teşebbüste bulunmuyorsun, belki daha üstün bir ürün çıkaracaksın:

*"Bugün ben cemaatlere baktığımda Müslümanların genelde bu duruma düştüğünü görüyorum. Kibirlenen ve "ene" diyen her cemaat parça parça bölünmüş ve gruplara ayrılmış durumda. Herkes yaptığı hizmetlerle övünmekte, kibirlenmekte; böylelikle diğer gruptakilere karşı üstünlük taslamakta. Bu ise tevhid inancına ters düşüyor ki o zaman cemaatleşmeyi yanlış anladınız demektir. Cemaatleşmek, hizipleşmek ve kamplara bölünmek değildir. Küçük cemaatlerin birleşmesi ile büyük bir "Ümmeti Muhammed" cemaati olur. Bu zamanda bunun önünde engel olan bütün cemaatler tehlikededir, bilerek veya bilmeyerek... "Müslümanlar namaz kılarken hiçbir grup ya da cemaat ayırt edilmeksizin bir araya gelebiliyor, değil mi? İşte namazda niçin bir araya geldiklerinin şuuruna varmalılar. Namazdan çıkınca herkes kendi yoluna giderse bu iş olmaz. Ümmet olmanın getirdiği bağ iman bağlıdır; yoksa neseb, hemşehrlik, ırk, kabile, hele hele çıkar beraberliği asla olmamalıdır."*⁴⁷

*"Bize İslam tarihi bu konuda birçok ibretlik olaylar anlatıyor. Peygamber Efendimiz'den (sav) çok kısa zaman sonra Mekke-i Mukadderde hizipleşmeler başladı. Hizipleşmenin sonunda rahmet mi oldu, mağfiret mi olundu? Aksine büyük ayrışmalar ve acılar ortaya çıktı. Hulefâ-i Râşidin efendilerimizden Hz. Ömer namaz kıldırırken menfaat icabı hançerlendi ve şehit oldu. Hz. Ömer, arkasındaki cemaatin Allah'a Peygambere iman ettiğine, sevgi bağladığına inanarak o cemaate imamlık yapıyordu. Ondan sonra Hz. Osman şehit edildi, daha sonra İmam Ali şehit oldu. Bunlar da yetmedi, İmam Hasan hanımı tarafından zehirletti. Kerbela şehidi İmam Hüseyin'e de bir kahpelik düzenlendi. Hz. Peygamberin evlatları acımasızca öldürüldü."*⁴⁸

45 "İslam Dünyası ve Geleceği", **Feyz Dergisi**, 4 Mart 2011 tarihli söyleşi.

46 "İslam Dünyası ve Geleceği", **Feyz Dergisi**, 4 Mart 2011 tarihli söyleşi.

47 "İslam Dünyası ve Geleceği", **Feyz Dergisi**, 4 Mart 2011 tarihli söyleşi.

48 "Cemaatleşmek Ayrışma Nedeni Oldu" **Feyz Dergisi**, 4 Mart 2013 tarihli söyleşi.

49 "Cemaatleşmek Ayrışma Nedeni Oldu" **Feyz Dergisi**, 4 Mart 2013 tarihli söyleşi.

"Bugünkü Müslümanlara benim tavsiyem; birlik Kur'an'dan olmalı, çünkü herkes okuyor. "Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani sizler birbirinize düşmanlar idiniz de O, kalplerinizi birleştirmişti. İşte O'nun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Yine siz, bir ateş çukurunun tam kenarında idiniz de O sizi oradan kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle apaçık bildiriyor ki doğru yola eresiniz." (Âli İmrân, 3/103)"⁵⁰

"Efendim bütün ihvana, bütün okuyucularımıza ben âcizane fakirhane sözüm şudur ki, namazlarını terk etmesinler. Namazlarının haricinde dünya arzularına tabi olmasınlar... Dünyanın içerisindeki oyunları ve oyuncakları da sevmesinler. Çünkü Cenab-ı Hak birkaç yerde böyle diyor: "Siz havai arzularınızı, isteklerinizi kendinize ilah edinmeyin." diyor. Biz ne yapacağız Cenab-ı Hak'tan başka ilahımız yok, tek inancımız o, tek güvendiğimiz o diye Yüce Rabbimize yalvaracağız. Başka, başka bir bildiğim yok. Bir tek bildiğim var gece gündüz Allaha yalvarmak. Genç olsun ihtiyar olsun her adım atışımızda kabre doğru bir adım daha attığımızı; her gün yatarken yatağa ben bugün kabrime biraz daha yaklaştım diye diye 60-70-80 sene her gün bunu tekrarlayacaksınız. Ölümü hatırlatmak insanı çok kötü şeylerden korur. Adam öldürenler, hırsızlık yapanlar, kumar oynayanlar, içki içenler, her türlü malayani sözlerle, ömrünü "laklakla" geçiren insanlar bu düşünceden uzak olur. Ölümü hatırlamak lazımdır. Ölmeden evvel kendinizi hesaba çekin diyor Peygamber Efendimiz. Her gün hesaba çekin. Peygamber Efendimiz her akşam 100 defa istiğfar getiriyormuş. Niye getiriyordu? Günahkâr mıydı? İşte bize örnek olsun diye. Ben-den sonraki ümmetim de benim gibi yapsın diye tavsiye olunmuştur. Yani yaparsak hepimiz iyi oluruz. Allah hepsine bol rızıklar ihsan etsin, bol geçimler nasip etsin, bol da Kur'an'a dönmeyi nasip etsin."⁵¹

Sonuç

Anadolu'nun bir Türk yurdu haline gelmesinde mutasavvıfların önemli hizmetlerinin olduğu görülmektedir. Bu gibi kimselerin toplum üzerinde tarifi mümkün olmayan bir tasarruflarının olduğu ifade edilmektedir. Türk yurtlarının tamamında böyle gönül sultanlarının olduğu görülmektedir. Dünyevî hiç beklenti içinde olmadan, insanımızın yetişmesi için büyük gayretler gösterdikleri kaynaklara da yansımaktadır.

Giresun ve havalisinde İslâmî ilimlerin neşet etmesi ve yayılması hususunda birçok ilim erbabının hizmet ettiklerini kaynaklardan görmekteyiz. Kur'an ilmini toplum hayatına nakşeden bu mutasavvıflarımız aynı zamanda diğer ilimler ile de meşgul olmuşlardır. Hat, mücellit, mühüdarlık, terzilik gibi geleneksel Türk sanatlarını oldukça güzel icra eden bu mutasavvıflarımızın iâşe ihtiyaçlarını da bu faaliyetleriyle karşıladıklarını söylemek gerekir.

Özellikle Tirebolu'da Hafız Osman Abbasoğlu ve Alucra'da ise Baba Kasım (Yağcıoğlu) ilk akla gelen hizmet ehli âlimlerden olarak ifade edilebilir. İçinde bulundukları zor şartlara rağmen ilmi çalışmalarında büyük bir titizliği sergilediklerini ifade etmek gerekir. İlmi çalışmaları ve yaptıkları diğer sosyal faaliyetler sayesinde mümtaz birer şahsiyet olarak karşımıza çıkan bu gönül sultanları hakkında ulaşılabilecek yeni kaynaklar sayesinde başka ilmî çalışmaların yapılması da kuvvetle muhtemeldir.

Yetiştirdikleri talebelerin daha sonraki yıllarda aynı hizmet halkasında faaliyetlerini sürdürüyor olması onların ilmî derinlikleri ile de âlaklı olmalıdır.

50 "Cemaatleşmek Ayrışma Nedeni Oldu" **Feyz Dergisi**, 4 Mart 2013 tarihli söyleşi.

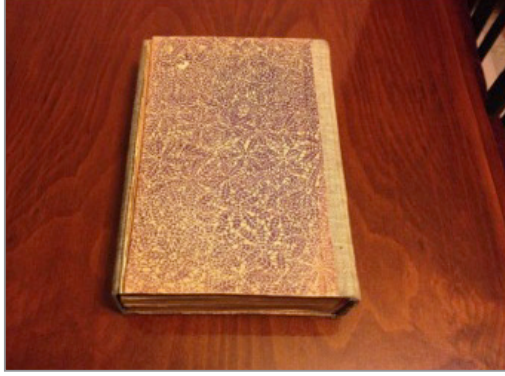
51 "Tasavvuf Ocaklarının Durumu", **Feyz Dergisi**, 2 Ağustos 2012 tarihli söyleşi

KAYNAK KİŞİLER

1. (K.K.1) Şükrü Abbasoğlu, Tirebolu, 1930, eski milletvekili, üniversite.
2. (K.K.2) Mızırıp Kuruca, Tirebolu, 1929, çiftçi, ilkokul.
3. (K.K.3) Baba Kasım (Yağcıoğlu), Alucra, 1936, imam, medrese.

KAYNAKÇA

- 1- Akyürek, Süleyman. "Kur'an Kursu Öğreticisinin Mesleki Yeterlilikleri", **EÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 18, Kayseri 2005.
- 2- Bozkurt, Nebi. "Dar'ül Kura", **TDVİA**, C.VIII, İstanbul 1993.
- 3- Buhârî, es-Sahîh, **Fezâilü'l-Kur'ân**.
- 4- Çakmak, Muharrem. "Din Eğitimin ve Öğretiminde Metodolojik Bir Yaklaşım –Seyahate Dayalı Tasavvufî İrşad Metodu", **Dinibilimler Akademi Araştırma Dergisi**, C.IX, S.4, 2009.
- 5- Cipriani, Roberto. **Din Sosyolojisi Tarih ve Teoriler**, Yay Haz. Ali Coşkun, Rağbet Yay, İstanbul 2011.
- 6- Çubukçu, İbrahim Ağâh. "İslâm'da Tasavvuf", **İlâhiyat Fakültesi Dergisi**, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, TTK. Yay, C.VIII, Ankara 1961.
- 7- **Feyz Dergisi**, Baba Kasım İle Yapılan Söyleşiler: "Halveti Yolunda Yolculuk: 25 Nisan 2007"; "Ekonomik Sıkıntıların Aile Üzerindeki Etkileri: 12 Şubat 2009"; "Birlik ve Beraberlik Prensipleri: 11 Ocak 2010"; "Kastamonu Anadolu'nun Evliya Denizidir: 13 Nisan 2010"; "İslam Dünyasının Geleceği: 4 Mart 2011"; "Tasavvuf Ocaklarının Durumu: 2 Ağustos 2012"; "Cemaatleşmek Ayrışmak Nedeni Oldu: 4 Mart 2013".
- 8- Gökteş, Vahit. "Tasavvufî Terbiye'nin Günümüz Din Eğitim-Öğretimine Sunabileceği İmkânlar", **Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi**, S.52:2, Ankara 2011.
- 9- Günay, Ünver **Din Sosyolojisi**, İnsan Yay, İstanbul 2000.
- 10- Köprülü, Fuad. **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay, Ankara 1984.
- 11- Pehlivan, Gürol. "Dinî Şahsiyetler Hakkında Oluşan Anlatılar", **Millî Folklor**, Yıl:21, S.83, 2009.
- 12- Sûre-i Âli İmran/78; Sûre-i Bakara/269; Sûre-i Muhammed/24; Sûre-i Secde/2.
- 13- Yetkin, Saffet Kemalüddin. "Tasavvuf İstılahları", **İlâhiyat Fakültesi Dergisi**, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi, TTK. Yay, C.1, S.IV, Ankara 1952.

EKLER: 1 Hafız Efendi'nin Kendi Hattı İle Yazılmış Kur'an-ı Kerim

EKLER: 2 Hafız Efendi'nin Hattı İle Yazılan Kur'an-ı Kerim /Bakara Suresi

EKLER: 3 Hafız Efendi'nin Hattı İle Yazılan Kur'an-ı Kerim /Bakara Suresi

EKLER: 4 Alucra'nın Boyluca/Zun Köyünde Metfun Mahmut Çağırğan Hazretlerinin Türbesi

EKLER: 5 Mahmut Çağırğan Hazretlerinin Türbesinin Olduğu Kabristan Baba Kasım (Yağcıoğlu)

EKLER: 6 Mahmut Çağırğan Hazretlerinin Türbesinin Olduğu Kabristan Baba Kasım (Yağcıoğlu)

EKLER: 7 İstanbul Bereketzade Medresesinin Girişi